

фон број: 065/462-496, Рјешењем број: 08.020/704-51/19, од 10.9.2019. године, именована за вјештака из области судске психијатрије,”

треба да стоји:

“1. Др sc. med. Бањац Баљак (Јово) Вишња, Ул. Радоја Домановића бр. 21, Бања Лука, специјалиста психијатрије, телефон број: 065/462-496, Рјешењем број: 08.020/704-51/19, од 10.9.2019. године, именована за вјештака из области судске психијатрије”.

Ова измјена Јединствене листе објавиће се у “Службеном гласнику Републике Српске” и на интернет страници Министарства правде.

Број: 08.020/704-144/20
14. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Милош Букејловић, с.р.

932

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ КАРАНТИНСКИХ ВИРУСА НА *Vaccinium* spp. У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2024. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством карантинских вируса Blueberry leaf mottle virus, BLMoV и Blueberry scorch virus, BLScV на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантинских вируса BLMoV и BLScV на мјестима производње садног материјала, у производним засадима биљака домаћина, те на мјестима уласка пошиљки садног материјала које се увозе у Републику Српску.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције Blueberry leaf mottle virus, BLMoV и Blueberry scorch virus, BLScV спроводи се на граничним прелазима и на цијелој територији Републике Српске, гдје је заснована производња садног материјала и гдје се налазе производни засади биљака домаћина, те код биљака у промету.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима, у промету и у регистрованим расадницима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана спроводе посебан надзор у производним засадима биљака домаћина.

(4) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитоса-

нитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинских вируса, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Програм посебног надзора над штетним организмом у боровници (*Vaccinium* spp.) обухвата тестирање над Blueberry leaf mottle virus, BLMoV – вирус шаренила листова боровнице (род *Nepovirus*, фамилија *Secoviridae*) и Blueberry scorch virus, BLScV – вируса спржености боровнице (род *Carlavirus*, фамилија *Flexiviridae*).

(2) Домаћин Blueberry leaf mottle virus, BLMoV је боровница (*Vaccinium corymbosum* L.), мада се може изазвати инфекција и на другим врстама рода *Vaccinium*. Поједини сојеви могу да паразитирају винову лозу (*Vitis vinifera* L.). Иако спада у род *Nepovirus*, није утврђено преношење путем нематода. Вирус се преноси поленом боровнице помоћу пчела са заражене на здраву биљку. Такође, утврђено је преношење полена са вирусним честицама са пчеле на пчелу. Код винове лозе преноси се калемљењем. Утврђено је преношење вируса сјеменом боровнице и винове лозе, али је у пракси најважнији начин ширења путем зараженог садног материјала.

(3) Главни домаћин Blueberry scorch virus, BLScV је боровница (*Vaccinium corymbosum* L.), мада се може јавити и на другим врстама рода *Vaccinium*. Осим садним пропaгaтивним материјалом, вирус је потврђен да се преноси на неперзистентан начин са неколико врста лисних ваши, од којих је најрелевантнији вектор врста *Ectophasis (Fimbriaphis) fimbriata*. Механички начин преношења још увијек није забиљежен.

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узорака у производним засадима главних домаћина врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорака.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака за лабораторијско тестирање матичних стабала из регистрованих засада, биљака у промету и садног материјала из увоза спроводи Инспекторат.

(3) Лабораторијске анализе свих службених узорака на присуство карантинског вируса овог програма врше овлашћене институције.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетних вируса и вектора, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљне врсте биљке домаћина.

Члан 7.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 8.

Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry leaf mottle virus, BLMoV и Blueberry scorch virus, BLScV у Републици Српској из производних засада, које врши овлашћена институција, приказан је у Табели 1. у Прилогу 2. овог програма и чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry leaf mottle virus, BLMoV и Blueberry scorch virus, BLScV у Републици Српској из

регистрованих расадника, увоза и промета, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у Табели 2. у Прилогу 2. овог програма.

Члан 10.

(1) Визуелно се прегледају површине на којима су заступљене биљке домаћини, а мјеста узимања узорака и GPS позиција, као и остали подаци наводе се електронским путем у Записнику информационог система Етфарм, односно подинформационог система Фито-Гис (у даљем тексту: Фито-Гис).

(2) Мјеста на којима је извршен визуелни преглед и узорковање уносе се у Фито-Гис апликацију.

(3) Према резултатима спровођења овог програма и извјештаја из лабораторија омогућава се потпун преглед локација узорковања, те локација са негативним и позитивним узорцима унутар Фито-Гис-а.

Члан 11.

(1) Рок за узимање узорака матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада и јавних површина, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2024. године.

(2) Резултати овог програма воде се и достављају електронским путем Министарству, користећи Фито-Гис, до 10. децембра 2024. године.

(3) Рок за узимање узорака из увоза, достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа од стране Инспектората је 31. децембар 2024. године.

(4) Овлашћене институције посебног надзора одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања карантинских вируса који су предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама која су предмет посебног надзора, овлашћене институције одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о том обавјештава Министарство.

Члан 12.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2024. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 13.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантинског вируса Blueberry leaf mottle virus, BLMoV на подручју Републике Српске у 2023. години (“Службени гласник Републике Српске”, број 27/23).

Табела 1а. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry leaf mottle virus, BLMoV у Републици Српској из производних засада

Мјесто надзора \ Биљке домаћини	Производни засади
Република Српска	20

Табела 1б. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry scorch virus, BLScV у Републици Српској из производних засада

Мјесто надзора \ Биљке домаћини	Производни засади
Република Српска	20

Члан 14.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 12.03.3-330-627/24
15. марта 2024. године
Бањалука

Министар,
Др Саво **Минић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа за Blueberry leaf mottle virus, BLMoV

Вирус проузрокује изумирање стабла боровнице. Новоформиранни издаци су закржљали, кратких интернодија, са деформисаним листовима на којима се јавља шаренило. Може доћи до потпуног изостанка приноса. BLMoV-NY сој вируса на виновој лози проузрокује скраћење интернодија и деформацију листова.

1.2. Ток визуелног прегледа за Blueberry scorch virus, BLScV

Све сорте високожбунасте боровнице изразито су пријемчиве и испољавају различите симптоме зависно од сорте и соја вируса. Код већине сорти инфекција доводи до отпадања цвјетова и листова током периода цвјетања. Симптоми могу бити присутни на неколико грана или на цијелом грму, а заражени грмови могу бити раштркани по цијелом пољу. Оштећена ткива често остају везана дуго времена и постају сребрносива током зиме. Симптом спржености може да личи на повреду од мрза, симптоме сиве трулежи проузроковане са Botrytis и/или инфекцију са Phomopsis или Pseudomonas. Неке сорте показују благе симптоме као што су хлороза, жутило ивице листа или шаре, црвене линије на листовима у јесен. Други остају без симптома, али и даље могу служити као резервоари вируса. Биљке са симптомима спржености на вегетативном ткиву значајно смањују производњу плодова и раст изданака. Забиљежени су губици приноса до чак 80%. Симптоми се враћају сваке године, али штете могу варирати. Биљке са jakim симптомима спржености настављају да пропадају и могу угинути након три до шест година. У зараженим биљкама без симптома нема видљивог губитка приноса. Пошто визуелни симптоми нису поуздани, потребно је лабораторијско тестирање за правилну дијагнозу болести.

1.3. Узимање узорака за Blueberry leaf mottle virus, BLMoV и Blueberry scorch virus, BLScV

Узорковање се врши за вријеме пуног цвјетања када су први листови потпуно развијени. Уколико су симптоми присутни, узоркује се са појединачне биљке која се обиљежи – узме се GPS координата. Узети пет потпуно развијених, младих листова, заједно са гранчицом. Уколико симптоми у засаду нису присутни, насумично се узоркује 500 биљака на сваких 10.000 или сходно броју биљака у засаду. Узорке ставити у врећу, означити и држати на температури од 4 °C до 10 °C, до лабораторијске анализе.

У случају узорковања садног материјала у промету или на граници, узимање се издаци са пупољцима и просљеђују овлашћеној лабораторији.

1.4. Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

Лабораторијска детекција и идентификација за Blueberry leaf mottle virus, BLMoV врши се међународно признатим методама описаним у РМ 4/18(1): Pathogen-tested material of Vaccinium spp.: Tang 2014 (unpublished) док Blueberry scorch virus, BLScV се дијагностикује пратећи протоколе објављене у РМ4/018(1): Pathogen-tested material of Vaccinium.

ПРИЛОГ 2.

Табела 2а. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry scorch virus, BIsCV у Републици Српској из регистрованих расадника, увоза и промета

Билке домаћини	Регистровани расадници	Увоз и промет	Укупно
Подручје			
Република Српска	2	3	5

Табела 2б. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства Blueberry scorch virus, BIsCV у Републици Српској из регистрованих расадника, увоза и промета

Билке домаћини	Регистровани расадници	Увоз и промет	Укупно
Подручје			
Република Српска	2	3	5

933

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2024. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* – проузроковача бактериозне увелости кукуруза на подручју Републике Српске у 2024. години.

Члан 2.

Циљ Програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* код произвођача кукуруза и на граничним прелазима.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii* спроводи се на цијелој територији Републике Српске гдје је интензивна производња биљке домаћина и на мјестима уласка пошиљки биљке домаћина у Републику Српску, а које подлијежу фитосанитарном прегледу приликом увоза.

(2) Овлашћене институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана спроводе посебан надзор код произвођача сјеменског и меркантилног кукуруза домаћина *Pantoea stewartii* subsp. *stewartii*, док посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Овлашћене институције припремају информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(4) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(5) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитоса-

нитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(6) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Програмом посебног надзора обухваћени су сјеменски и меркантилни кукуруз (*Zea mays*) и природно сјеме.

(2) *P. s. subsp. stewartii* одржава се и шири у нова подручја зараженим сјеменом кукуруза и сматра се да може презимити и у земљишту, стајском ђубриву или остацима биљака кукуруза, док далеко већи значај има одржавање и ширење бактерије инсектима векторима (*Chaetocnema pulicaria*, *Diabrotica undecempunctata howardi* – imago и larva, *Chaetocnema denticulata*, ларве *Delia platura*, *Agriotes mancus*, *Phyllophaga sp.*, као и ларве *Diabrotica longicornis*).

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узорака у производним усјевима сјеменског, меркантилног кукуруза, као и природног сјемена, врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и усјев за узимање узорака.

(2) Лабораторијске анализе свих службених узорака на присуство карантинског вируса овог програма врше овлашћене институције.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљке домаћини.

Члан 7.

(1) Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску и мјеста на којима се производе усјеви сјеменског и меркантилног кукуруза и природног сјемена биљака домаћина *P. s. subsp. stewartii*.

(2) Надзором се обухватају мјеста уласка пошиљки биљака домаћина на граничним прелазима као могућег пута уношења карантински штетног организма *P. s. subsp. stewartii* у Републику Српску, као и мјеста на којима се узгајају или расту биљке домаћини *P. s. subsp. stewartii*.

Члан 8.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе наведени су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

Број узорака за лабораторијско тестирање у мјестима раста биљке домаћина за испитивање присуства *P. s. subsp. stewartii* у унутрашњем подручју Републике Српске и број службених узорака биљака домаћина из увоза за испитива-